

OBSERWACJE NAD PRZYCZYNAMI PADNIĘĆ CIELĄT POCHODZĄCYCH OD KRÓW RASY SIMENTALER, SPROWADZONYCH DO KRAJU ZE SZWAJCARII

ПРИЧИНЫ СМЕРТИ ТЕЛЯТ СИМЕНТАЛЬСКОЙ ПОРОДЫ ИМПОРТИРОВАННЫХ
В ПОЛЬШУ ИЗ ШВАЙЦАРИИ

OBSERVATIONS ON THE CAUSES OF MORTALITY OF CALVES DESCENDING
FROM COWS OF THE SIMENTALER BREED IMPORTED FROM SWITZERLAND

S. Tarkiewicz, Z. Drewnowski

Katedra Położnictwa i Patologii Rozrodu Wydziału Weterynaryjnego WSR, Lublin
Kierownik: doc. dr Stanisław Tarkiewicz

Aklimatyzacja jałówek rasy simentaler, sprowadzonych do Polski ze Szwajcarii w okresie wysokiej ciąży, wpłynęła również na żywotność pochodzących od nich cieląt. Wcześniejsze obserwacje Trautmana (1961) wysokociężarnych jałówek rasy simentaler, sprowadzonych do Polski w latach 1955—1959 z Rumunii, Austrii, Szwajcarii, Niemieckiej Republiki Demokratycznej i Węgier, wskazują na częste występowanie objawów słabej żywotności cieląt urodzonych w okresie aklimatyzacji matek. Najczęściej obserwowano przewlekłe choroby kończyn, przewodu pokarmowego (biegunki) i inne zaburzenia, z reguły kończące się śmiercią.

Nasz materiał stanowi 210 cieląt pierwszych porodów, urodzonych w okresie aklimatyzacji matek oraz 163 cieląt z drugich porodów po zaklimatyzowaniu się krów sprowadzonych ze Szwajcarii do nowych warunków klimatycznych, żywienia, utrzymania i pielęgnacji. Podczas pierwszego porodu 207 ciężarnych jałówek urodziło 210 cieląt w tym trzy pary bliźniąt.

Spodziewano się, że warunki i okres aklimatyzacji oraz przebieg porodu, który u 70,5% pierwsiastek był ciężki, wpłynie na wzrost liczby martwo urodzonych cieląt. Tymczasem w czasie pierwszego porodu było tylko 14 martwych na 210 urodzonych cieląt, co stanowi 6,7%. W naszej stawce pierwsiastek rasy simentaler martwo urodzonych cieląt było znacznie mniej w porównaniu do liczby podanej przez Friedlego

(1965), wynoszącej 36,7% martwo urodzonych cieląt na 237 porodów u pierwiastek rasy simentaler, znajdujących się w różnych okolicach Szwajcarii. W obserwowanym przez nas stadzie znaczne straty nastąpiły po porodzie; do 14 dnia po porodzie padły 42 cielęta a do 3 miesięcy po porodzie dalsze 44 cielęta, w tym część skierowano do uboju ze względu na nieuleczalność zmian, między innymi z nie poddającą się leczeniu kontrakturą kończyn, schorzeniem bardzo rzadko występującym u krów rasy nizinnej czarno białej i czerwonej. Ogółem po pierwszym porodzie ubyło 100 cieląt, co stanowi 47,6%. Zestawienie noworodków po pierwszym porodzie z uwzględnieniem płci, urodzonych żywo i martwo oraz liczby padłych i skierowanych do uboju przedstawia tabela 1.

Tabela 1

Płeć	Razem	Urodzone				Zejsście śmiertelne lub skierowanie do uboju		Ubytek	
		żywo		martwo				liczba	%
		liczba	%	liczba	%	liczba	%		
Samce	97	88	90,7	9	9,3	48	49,5	57	64,8
Samice	113	108	95,6	5	4,4	38	33,6	43	39,8
Razem	210	196	93,2	14	6,7	86	40,9	100	47,6

Z zestawienia wynika, że martwo urodzonych samców było 9,3% natomiast samic 4,4%. Po uwzględnieniu ubytków okazuje się, że znacznie słabszą żywotnością cechowały się samce, które padły lub zostały wybrakowane z hodowli w 64,8%, natomiast bardziej żywotne były samice, co uwidacznia się w znacznie niższym ubytku, wynoszącym tylko 39,8% ogólnej liczby urodzonych cieląt tej płci. Przyczyny zejść śmiertelnych i wybrakowania cieląt z hodowli przedstawiały się jak następuje:

kontraktura kończyn wystąpiła	u 16 cieląt
biegunka (na tle kolibakteriozy)	u 23 „
zapalenie płuc	u 11 „
wyniszczenie	u 11 „
zapalenie pępowiny	u 8 „
ostre wzdęcie	u 10 „
zapalenie nerek	u 2 „
inne zaburzenia	u 5 „

Najczęstszą przyczyną zejścia śmiertelnego cieląt po pierwszym porodzie była biegunka na tle kolibakteriozy, zapalenie płuc, wyniszczenie oraz zapalenie pępowiny. Część cieląt wybrakowano wskutek nie dającej się usunąć kontraktury kończyn oraz ostrego wzdęcia, z reguły na tle zaburzeń trawienia. Wszystkie wymienione zaburzenia były wynikiem słabej żywotności cieląt. Waga noworodków obu płci przedstawia się jak następuje:

Waga	Ilość	Samce	Samice
Do 20 kg	3	0	3
Od 21 do 30 kg	18	3	15
Od 31 do 40 kg	155	69	86
Powyżej 40 kg	34	20	14
Razem	210	92	118

Jak z przedstawionego zestawienia widać, największą grupę noworodków stanowiły cielęta o wadze od 31 do 40 kg. W grupie cieląt o wadze powyżej 40 kg większość stanowiły samce. Utała się opinia, że duże płody są życiowo słabe i częściej rodzą się martwe. Nasze obserwacje nie potwierdzają tej opinii, gdyż jakkolwiek podczas pierwszego porodu, z reguły ciężkiego, w znacznej ilości przypadków mieliśmy do czynienia z względnie za dużymi płodami z powodu niedostatecznego przygotowania dróg rodnych do porodu u samic oraz w części przypadków z bezwzględnie za dużymi płodami, to, jak podajemy w innym miejscu, martwo urodzonych płodów było znacznie mniej, aniżeli można było się tego spodziewać na podstawie obserwacji lekarzy szwajcarskich. Dla porównania dalszą obserwacją objęto drugi poród u tych samych krów sprowadzonych ze Szwajcarii. Zestawienie noworodków po drugim porodzie, z uwzględnieniem płci, żywo i martwo urodzonych, przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Płeć	Razem	Urodzone				Zejście śmiertelne lub skierowanie do uboju		Ubytek	
		żywo		martwo				liczba	%
		liczba	%	liczba	%	liczba	%		
Samce	83	72	86,8	11	13,2	9	6	20	24,1
Samice	80	77	96,25	3	3,75	7	8,75	10	12,5
Razem	163	149	91,4	14	8,6	16	7,4	30	17,7

Podczas drugiego porodu było 14 cieląt martwo urodzonych, co stanowi 8,6% wszystkich urodzonych. Podobnie jak to miało miejsce podczas pierwszego porodu, największą grupę martwo urodzonych cieląt stanowiły samce (13,2%), martwo urodzonych samic było stosunkowo mało (3,75%). Żywo urodzone cielęta, przeważnie siłami natury, były bardzo żywotne i po porodzie rozwijały się bardzo dobrze. Ubytek cieląt po drugim porodzie wynosił 17,7%, w porównaniu do 47,6% po pierwszym, z reguły ciężkim porodzie. Po drugim porodzie padło lub wybra-

kowano z hodowli 16 cieląt. Przyczynami ubytku była w 6 przypadkach kolibakterioza, w 4 przypadkach ostre wzdęcie, a w 6 pozostałych zaburzenia w rozwoju.

Omówienie obserwacji

Nasze obserwacje potwierdzają spostrzeżenia Trautmana, że cielęta urodzone w okresie aklimatyzacji i pochodzące od matek sprowadzonych z zagranicy w okresie wysokiej ciąży, wykazują słabą żywotność. Skutkiem słabej żywotności był znaczny ubytek, wynoszący po pierwszym porodzie 47,6% ogólnej liczby urodzonych cieląt. Po drugim porodzie ubytek był znacznie mniejszy i nie przekraczał łącznie z martwo urodzonymi 17,7%. Stąd nasuwa się wniosek, że roczny pobyt w nowych warunkach klimatycznych oraz zmienionych warunkach żywienia, utrzymania i pielęgnacji wystarcza do przystosowania się. Przystosowanie natomiast warunkuje prawidłowy przebieg ciąży i porodu oraz prawidłowy rozwój i żywotność płodów i noworodków.

PIŚMIENNICTWO

1. Friedli U. (1965): Häufigkeit der einzelnen Geburtstörungen beim Rind unter schweizerischen Praxisverhältnissen. Art. Orell Füssli AG, Zürich.
2. Tarkiewicz S., Drewnowski Z., Cempel T., Glazer T. (1969): Zesz. Probl. Post. Nauk Roln., z. 95.
3. Trautman J. (1961): Roczn. Nauk Roln. 65.

РЕЗЮМЕ

Телята симентальской породы, рожденные во время акклиматизации в Польше их матерей, импортированных из Швейцарии, во второй половине стельности, появляли признаки общей слабости.

Следствием общей слабости была смертность после первого отела, достигающая 47,6% всех телят.

Причиной смертности был понос, контрактура суставов, истощение, воспаление пупка, острая тимпания рубца.

После второго отела смертность телят составляла 17,7%.

Год пребывания в новых условиях среды достаточен для акклиматизации.

SUMMARY

The calves of the simentaler breed, born during the acclimatization period of their mothers brought from Switzerland in the stage of high pregnancy, showed weak vitality. The result of a weak vitality was a great mortality after the first parturition reaching 47,6% of the total number of born calves.

The causes of death were diarrhoea, contractures of the extremities, cachexia, inflammation of the umbilical cord, meteorismus acuta.

After the second parturition the loss of calves was only 17,7%.

It was found that the period of adaptation to the new environment conditions lasted one year.